

زنان

نگاه اول:

نقش زنان در فرایند تمدن نوین اسلامی

عاصمه قاسمی

مشاور رئیس دانشگاه آزاد اسلامی در امور زنان و خانواده
و استاد دانشگاه

یک جلسه زنانه محض

در روز چهارشنبه ۱۴ دی ماه دیداری ویژه زنان با رهبری برگزار شد که پس از چندین سال از آخرین دیدار این چنینی و با مطالبه خود زنان این اتفاق افتاد. این جلسه به معنای واقعی کلمه یک جلسه زنانه محض بود؛ از میهمانان و سخنرانان گرفته تا مجری و تصویر بردار و... از زنان بودند و همچنین کل مباحث این جلسه حول مباحث زنان و خانواده بود. در همین راستا دیدگاه چند نفر از صاحب نظران این حوزه که در این جلسه نیز حضور داشتند نسبت به سخنان رهبری در این جلسه را می خوانیم.

نگاه

نگاه دوم:

نقش مؤثر زن در خانواده در صدر دغدغه‌های رهبری

ناهید نقوی

کارشناسی ارشد فقه و حقوق دانشگاه آزاد تهران شمال

مباحث رهبری در دیدار بانوان بیشتر حول موضوع زن و خانواده بود. صحبت‌ها نیز حاکی از همین امر بود؛ آنجایی که از زن به هوای تنفس تعبیر کردند، آن جایی که ترجیح تربیت فرزند را بر نقش اجتماعی البته در جایی که زن مجبور به یکی از دو نقش است گفتند و حتی در بحث قوانین حمایتی از زن هم به حمایت

اشاره کردند که هدایت‌کننده مباحث جنسیت است؛ تأکید رویکرد «زو جیت» دینی مبتنی بر فطرت طبیعت، برای زنان ارزش و جایگاه مهمی در نظام خلقت و بالطبع در نظام اجتماعی به همراه دارد. حضرت آقا مینتی بر الگوی سوم زنان از تمرکز بر یک جنبه خاص از زندگی آنان پرهیز کردند؛ از یک سو در کنار جایگاه برابر زن و مردان در مسئولیت‌های اجتماعی، بر نقش همسری و مادری تأکید کردند و از سوی دیگر جمله «خانه داری، خانه نشینی نیست» خط بطلان بر نظریه‌ها و رویکردهایی شد که در این سال‌های اخیر به بهانه‌های مختلف تلاش می‌کردند نقش زنان را فقط در خانه و در شغل فرزندآوری ببینند.

اکنون وظیفه زنان دانشمند و فرهیخته آن است که با مجهز کردن خود به اندیشه‌های ناب قرآنی در سطوح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی با گزاره‌های متقن به تئویر افکار عمومی در مورد رویکرد فعلی نسبت به زن بپردازند و زن واقعی را در چشم‌انداز تمدن نوین اسلامی به دنیا باز نمایانند. همچنین علاوه بر تمرکز بر حوزه‌های نظری با رصد شرایط موجود در عرصه‌های مختلف بر ایجاد و اصلاح ساختارهای ناقص و مشکل‌ساز کشور کوشش نماید.

در میان همه‌همه فریادهایی که به نام دفاع از آزادی زنان در ماه‌های اخیر فضای جامعه را غبارآلود کرده بود، بیانات صادقانه و همراه با تکریم رهبر معظم انقلاب در دیدار با جمعی از بانوان، باران رحمتی بود برای زودن نارواها و تهمت‌ها به زنان ایران و قدر و جایگاهشان در جامعه. رهبری با تبیین جهان بینی متعالی قرآنی در مورد زن، رویکرد نظام سرمایه داری به موضوع زن و ظلم به او را مورد نقد جدی قرار دادند و بر نقش زنان عالم و فرزانه در تبیین نظری این مهم تأکید کردند. در این دیدار، رهبری مقتدرانه و مفتخرانه رشد و پیشرفت زنان را در چهار دهه انقلاب اسلامی ترسیم کردند و منصفانه بر حل کاستی‌ها و نقص‌های موجود در ساختارها و روندها تأکید کردند. مقایسه و تبیین رهبر معظم انقلاب از نقش و جایگاه زن در تمدن سرمایه داری غرب و در نگاه متعالی قرآن، بیان‌کننده رویارویی تمدنی غرب و اسلام در موضوع زن و جنسیت است. همچنین بیانات ایشان تأکیدی بر نقش زنان در فرایند تمدن‌سازی اسلامی است؛ آن جا که زنان فرهیخته را به تبیین و روشنگری در مورد ظلم به زن در دنیای غرب فرامی‌خوانند و بر جایگاه انسانی و متعالی زن در نگاه قرآنی صحه می‌گذارند. همچنین ایشان به نکاتی

نگاه سوم:

تحقیر زن در نگاه سنتی و فمینیستی

سیده راضیه حسینی

خبرنگار حوزه زنان و خانواده
و دبیر سرویس علم و پیشرفت خبرگزاری فارس

کشور مطرح است. دوم آنکه ایشان در یک فضای کرامت محور با کلماتی سرشار از غرور و افتخار نسبت به دختران و زنان ایرانی همه موضوعات را بر مدار الگوی سوم تبیین کردند. در دو نگاه اول، زن تحقیر می‌شود؛ چه در دیدگاه متحجرانه که زن را ضعیف‌تر از مرد و فاقد قابلیت‌های اثرگذاری اجتماعی می‌بیند و چه در دیدگاه فمینیستی که به زن می‌گوید که اگر تو می‌خواهی مؤثر باشی باید شبیه مرد بشوی. این دیدگاه سوم کرامت محور است و به زن عزت می‌دهد و می‌گوید تو در عین زن بودن می‌توانی حتی مؤثرتر از مرد باشی. ایشان حتی در خصوص کم‌حجابی که صحبت کردند این احساس ارزشمندی و اثرگذاری را به آن دختر کم حجاب هم دادند. این نگاه کرامت‌محور پر از احساس ارزشمندی برای ما بود.

نوع نگاه به زنان و نقش‌ها و مسئولیت‌های آنان نه فقط در جامعه ما بلکه در جهان بین دو تفکر گرفتار شده است؛ نگاه اول او را منفعل و غیرمؤثر می‌بیند و دیدگاه متحجرانه و بسته‌ای به هر نوع توانمندی و نقش آفرینی اجتماعی زن دارد و فقط او را در چهارچوب خانه تعریف می‌کند. نگاه دوم هم فمینیستی، افراطی و جنسیت زده است که اصلی‌ترین مبنایش این است که زن برای داشتن نقش مؤثر در جامعه، باید شبیه مردان شود. در کشور ما توسط رهبر عالی ایران رویکرد جدیدی برای ما زنان انقلابی تحت عنوان الگوی سوم تعریف شده که نه در دامن افراط می‌افتد که نقش‌های زنانه و خانوادگی را نفی کند و نه به خاطر اهمیت این نقش‌ها زنان را به سمت دوری از اثرگذاری اجتماعی سوق می‌دهد. این دیدگاه پیشرو مانند یک بنیان قدرتمند است که با توجه به شرایط روز باید مدام بازتعریف بشود.

در همین راستا دو نکته خوشایند و جذاب از صحبت‌های رهبری در دیدار با بانوان وجود داشت؛ اول آنکه نشانه‌های این بازتعریف متناسب با مسائل روز و طبق همان بنیان فکری در این جلسه وجود داشت. رهبری آن نقش‌های خانوادگی و اجتماعی را به گونه‌ای تعریف کردند که هم نقش‌های خانوادگی زن اهمیت دارد و هم نقش‌های اجتماعی او به حدی مؤثر است که در سطح شوراها و نهادهای عالی تصمیم‌گیر و تصمیم‌ساز

از کدام زن سخن می‌گوییم؟

مروری بر صحبت‌های طرح شده در دیدار رهبری با زنان منتخب

سحر دانشور

پژوهشگر و مشاور مدیر شبکه دوسیم
در امور زنان

به مسیر جدیدی است که تجربه می‌کنند. فارغ از فرصت‌هایی که این دیدار با خود به همراه دارد (که در حال حاضر موضوع این سطور نیست)، بافت صحبت‌ها و سخنرانان دیدار به‌عنوان پیشانی نشست حامل نشانگانی است که نمی‌توان از آنها چشم‌پوشی کرد. پیوند جدی بافت سخنرانان و موضوع‌های مطرح شده با بافت حضار نسبت آنها با «نمادین سازی تحولات» را بیشتر و بهتر روشن می‌کند. اگر حوزه زن و خانواده در سال‌های اخیر را جهانی با ابعاد، زوایا و شاخص‌های خاص خودش ببینیم با نظمی مواجه خواهیم شد که بیشتر حول «مفاهیم گفتمانی» (مشخصاً می‌توان گفتمان فمینیستی و گفتمانی که خود را متعلق به انقلاب اسلامی می‌داند و مهم‌ترین

غیریت‌سازی‌اش با گفتمان فمینیستی شکل گرفته است را نام برد) و «موضوع‌هایی» که قشرها و طیف‌های مرتبط با این گفتمان‌ها با آن دست به‌گریبان‌اند، شکل گرفته است. از کدام اقشار و طیف‌ها حرف می‌زنیم؟ از زنان تحصیلکرده‌ای که در کلانشهرها زندگی می‌کنند و موضوع‌ها و مسائل‌شان مخصوص به خودشان است و نظام حوزه زن و خانواده نیز مبتنی بر نگاه‌ها، ایده‌ها و تجربه‌های ایشان در حال شکل‌گیری است. نظم مفهومی موجود باعث می‌شود خبرسازترین موضوعات و اشخاص در حوزه زنان در این دوگانه تعریف شوند و افراد حاضر در این نظم مفهومی نیز مبتنی بر این رفت و برگشت‌ها و البته مبتنی بر تجربیات زیسته،

اولویت‌های ذهنی و دغدغه‌های شخصی و کاری خود را شکل دهند. درست در این نقطه است که جو غالب زنان در دیدار رهبری زنان تحصیلکرده طبقه متوسط شهری بوده و تریبون نیز به این طیف تعلق می‌گیرد، چه اینکه در این نقطه «نمادین‌سازی» ممکن می‌شود. مطالبه‌هایی چون نسبت خانه‌داری و آپارتمان‌نشینی، تمرکز بر ایده مادری، ضرورت رشد لقلقه‌های میانی (بگذریم از این موضوع که کسی که به‌عنوان سخنران حاضر شده و این موضوع را مطرح می‌کند، باید در مقام پاسخگو باشد و نه در مقام سخنگوی زنان کشور)، طرح تجربه‌های زنی وکیل در کشورهای اروپایی، بحث کلی و شاعرانه از دختران نوجوان بدون ورود به موضوع‌های جدی ایشان، همگی موضوع‌هایی

هستند که امکان نمادین شدن دارند و البته در اتمسفر زیستی سخنرانان قابل فهم و تفسیرند! اما نه در اتمسفر زیستی و فکری ایشان و نه در نظم مفهومی حاکم بر حوزه زنان ردی از زنان کارگر، زنان اپلات و عشایر، زنان کارتن‌خواب، زنان دارای آسیب‌های اجتماعی خاص، زنان دارای معلولیت، مسائل مربوط به خشونت و کرامت زنان در خانواده، وضعیت زنان در محکمه‌های حقوقی، ازدواج و طلاق زنان و چندین و چند موضوع جدی دیگر که بر زندگی زنان تأثیر می‌گذارد وجود ندارد؛ چرا که سخنگویان جلسه نشان دادند حتی نوع بررسی و فهم مسأله و انتقادهای خود را نیز مبتنی بر نظام مفهومی جهان فعلی حوزه زنان ساماندهی می‌کنند. آش آنجایی شور می‌شود که حتی

زنان شهرهای دیگر غیر از تهران نیز سهمی از تریبون نداشتند تا مسائل خود را مطرح کنند. ضرورت غیر تشریفاتی شدن معاونت زنان و مشاوران زن و ضرورت استفاده از زنان توانمند در تصمیم‌گیری و تصمیم‌گیری مهم و تأثیرگذار از نکات مطرح شده هستند که بیم آن می‌رود در نظم مفهومی موجود حوزه زنان به نوعی مصادره شوند که زمینه حضور عموم زنان توانمند کشور در نقاط و مسئولیت‌های مختلف را فراهم نکنند و در نتیجه عام شدن درک از مسائل زنان نیز کم‌رنگ‌تر از گذشته شود. در حقیقت تا وقتی نظم موجود در حوزه زن و خانواده در کشور به چالش کشیده نشود، عملیاتی شدن مناسب پیشنهادهای اینچنینی در سایه‌ای از بیم قرار خواهد گرفت.

از کدام اقشار و طیف‌ها حرف می‌زنیم؟ از زنان تحصیلکرده‌ای که در کلانشهرها زندگی می‌کنند و موضوع‌ها و مسائلمان مخصوص به خودشان است و نظام حوزه زن و خانواده نیز مبتنی بر نگاه‌ها، ایده‌ها و تجربه‌های ایشان در حال شکل‌گیری است

